ĦAREĠ L-AĦĦAR BASTIMENT NAVALI INGLIŻ

> “Ftit wara li dħalt id-Dwana nilmaħ lill-Prim Ministru u mort fuqu u għidtlu; Perit ħriġniehom, u hu weġibni; sewwa jien domt seba’ snin biex keċċejthom u inti f’siegħa tfajthom ’il barra

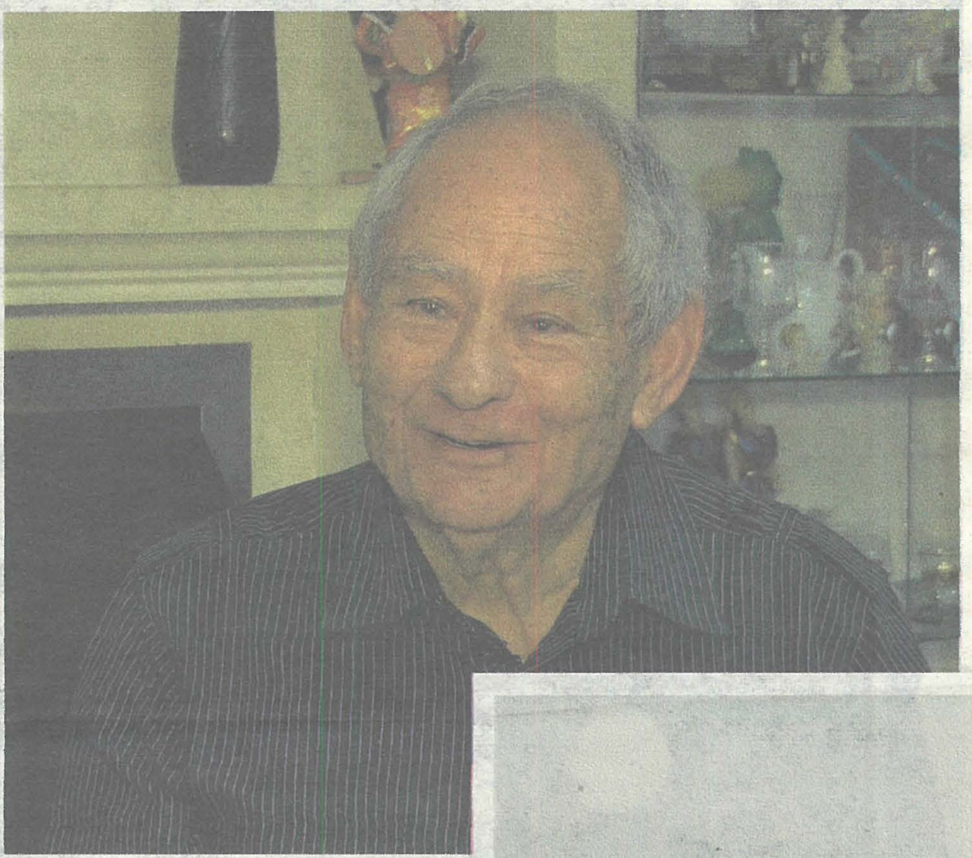

L-aħħar bniedem li kellu kuntatt mal-forzi Ingliżi f’Malta qabel ħallew pajjiżna fl-1 t’April 1979. Alfred Calleja li llum jgħix ix-Xgħajra laqagħna ġo daru biex nintervistawh dwar dan l-episodju li hu tant hu kburi bih.

Hekk kif ħabbatnielu l-bieb smajt il-kelba tinbaħ, jien ersaqt lura filwaqt li tal-kamera tbissem għax kien jaf li jien nibża’ ftit mill-klieb. Alfred magħruf bħala l-“pilot” fetaħ u mill-ewwel beda jirrakkonta. Konna bilkemm għadna tlajna t-taraġ li beda jurini xi ritratti ta’ dakinhar. Spjegali kif lejn tmiem is-sebgħinijiet huwa diġà kellu esperjenza biex joħroġ vapuri kbar mill-Port.

Alfred Calleja bdieli l-istorja mil-lejl ta’ qabel. “Dakinhar jien mort il-Birgu. Hemm hekk lanqas kien hemm fejn toqgħod labra.” Saħaq li għaċ-ċerimonja tal-Helsien marru ħafna nies għaliex kienet festa kbira li tibqa’ mmarkata.

Imbagħad il-kliem mal-ewwel imur fuq l-għada meta l-aħħar bastiment navali Ingliż, l-H.M.S. London kellu jsalpa mill-Port il-Kbir. Calleja qalli li dakinhar huwa beda xogħol minn kmieni anki jekk mal-lejl kien iddawwar xi ftit peress li baqa’ l-Birgu sas-sigħat bikrin ta’ filgħodu minħabba ċ-ċerimonja fuq l-għolja tal-ħelsien.

Saħaq li filgħodu fl-għodwa tal-bidu t’April irrapporta għax-xogħol normali u mar Marsaxlokk fejn ħareġ vapur kbir. Sieħbu li wkoll kellu jkun miegħu biex joħorġu l-H.M.S. London ċempillu u fakkru fix-xogħol li kien imiss fil-Port il-Kbir. “Tinsiex li fid-disgħa għandna l-London, qalli sieħbi,” spjega Calleja.

“Jien tant kont ili nistennieha din il-ġurnata li nkunu ħielsa mill-barrani li meta waslet is-siegħa lanqas ridt nemmen,” qal il-“pilot”.

Alfred Calleja jkompli jispjega kif mar il-Port il-Kbir u tela’ fuq il-bastiment. “Tlajt fuq il-bridge u hemm hekk laqgħuna ħafna. Biżżejjed ngħidlek li kif tlajna l-baħrin kollha ħarġu jdejhom isellmulna. Lil Malta baqgħu jħobbuha ħafna u bdew ikantaw: *We Are Sailors*,” kompla jirrakkonta Calleja li fuq wiċċu deher kommoss għal dak li beda jiftakar.

Kultant iqum iġibli xi ritratt jew joħroġ xi nota mid-djarju li żamm, Alfred Calleja kellu ferħ ta’ ġenn biex jirraklkontali l-istorja sħiħa.

“Il-kaptan mal-ewwel qalli li rridu nistennew xi ftit għaliex l-ammirall kien għadu ma ġiex,” saħaq Calleja. Dakinhar kellha ssir parata u jingħata s-salut iżda minħabba l-maltemp għadda ajruplan żgħir magħruf bħala n-Nimrod. L-ajruplan għadda fil-baxx ħafna fuq il-bastiment. Sadanittant min-naħa tal-Kalkara kien ġej l-ammirall li kien jgħix hemm. Flok ġie bid-dgħajsa tal-baħrin, wassluh in-nies tal-Kalkara fuq id-dgħajsa tagħhom tar-regatta. Dan sar b’sens ta’ rispett għaliex fuq kollox għalkemm l-Ingliżi kienu jħallu pajjiżna, dan ma sarx b’xi antagoniżmu. L-Ingliżi fehmu li issa Malta se tibda tgawdi mid-destin li ltaqgħet miegħu. Malta issa mhux biss ħielsa iżda anki newtrali u flok hija strument ta’ gwerra hija strument ta’ paċi.

Il-“pilot” kompla jgħid dwar il-wasla tal-ammirall fuq il-bastiment u minn hemm huwa beda jidderieġi l-bastiment biex joħroġ mill-Port. “Minn fuq il-vapur stajt nara l-port miżgħud bin-nies isellmu ’l-bastiment,” qal Calleja. Fuq innaħa ta’ fejn illum hemm Dar il-Mediterran għall-Konferenzi kien hemm il-President tar-Repubblika Anton Buttigieg li mar ukoll biex isellem l-H.M.S. London.

“Il-bastiment inħall u qabad it-triq biex joħroġ mill-Port. Aħna bħala piloti tal-Port bilfors irridu nkunu preżenti. Aħna responsabbli mill-bastiment dak il-ħin,” qal Calleja li kompla jirrakkonta fuq l-atmosfera li kien hemm fil-Port dak il-ħin.

“Kien hemm naqra mewġ mhux ħażin, għalkemm fil-Port forsi ma jinħassx,” jisħaq Alfred Calleja.

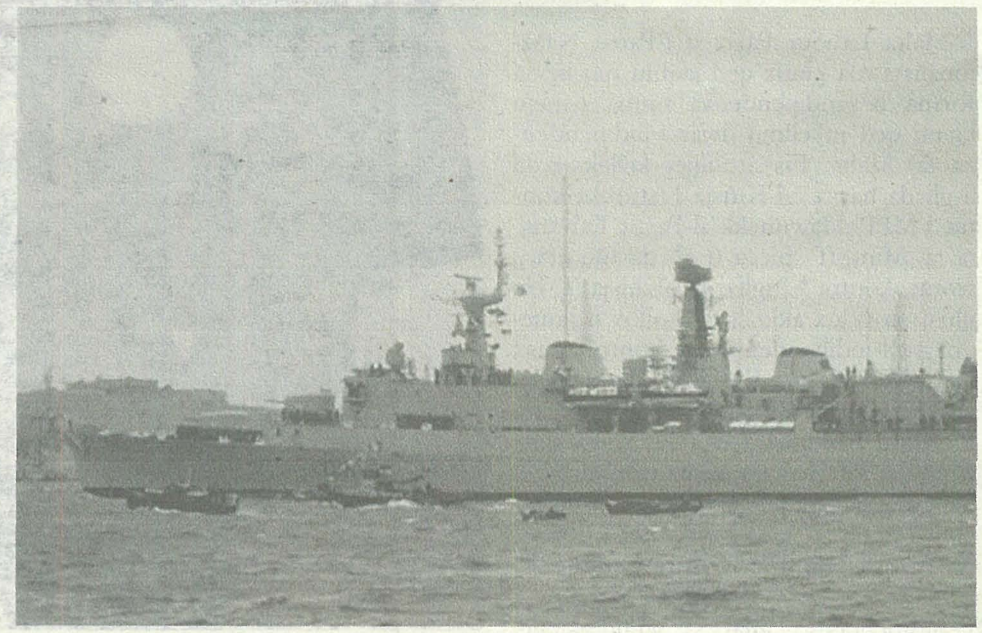

Kompla jgħidli kif hu u l-kollega tiegħu mal-ewwel urew l-intenzjoni li kif joqorbu lejn il-breakwater dawn jinżlu minn fuq il-bastiment. Calleja jgħid li ma kinitx faċli għax minn hemm il-baħar beda jobrom mhux ħażin. Qabel telqu jkompli jirrakkonta kif il-baħrin reġgħu ħadulhom b’idejhom u sellmuhom. Dik proprju kienet l-aħħar komunikazzjoni navali bejn il-Malti u l-militar Ingliż li ħakem lill-pajjiżna għal seklu u nofs.

Intant, Calleja u sieħbu issa lura fuq l-art semgħu li fid-Dwana kien għaddej festin ta’ ċelebrazzjoni għal din il-kisba politika. “Sirt naf li Mintoff kien id-Dwana u segwa kollox minn hemm. Ridt immur minnufih hemm u f’kemm trodd salib ġbidna lejn id-Dwana,” qalilna filwaqt li f’xi daqqiet reġgħet feġġet il-kelba biex tinkina xi ftit.

Kif mar id-Dwana, Calleja sab laqgħa kbira. In-nies ferħulu li kien hu li ħareġ il-London. “Tgħidx kemm ħassejtni xxurtjat li kont proprju jien li ħriġt lill-Ingliżi,” saħaq Calleja li mbagħad qalli rakkont li baqa’ jiftakru sal-lum anki permezz ta’ anedottu li niżżel fuq id-djarju tiegħu.

“Ftit wara li dħalt id-Dwana nilmaħ lill-Prim Ministru u mort fuqu u għedtlu; Perit ħriġniehom, u hu weġibni; sewwa jien domt seba’ snin biex keċċejthom u inti f’siegħa tfajthom ’il barra.”

Dan kien proprju l-kliem li rrakkontali l-“pilot”, bi kważi d-dmugħ f’għajnejh irrakkontali x’jiġifieri s-sagrifiċċju li għamel il-poplu Malti u kemm stinka biex illum għandna pajjiż modern li qed jgħix fil-prosperità. “Aħna bnejna kollox mix-xejn u bis-sagrifiċċji kollha rnexxielna nieħdu rajna f’idejna,” kompla jisħaq.

Qabel temmejna l-intervista Calleja kompla jagħtini stampa ta’ Malta fis-sebgħinijiet u mil-liema żvilupp għaddiet Malta sabiex kienet kapaċi tqum fuq saqajha u ssir ħielsa fis-sens wiesa’.